

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 6.

TÖRTÉNELEM

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[ ]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	.....
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba írja be a tanuló által elért összes/teljes pontszámot!**

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-l kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz–hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad!

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítóknak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **négy** feladat értékelhető:

mégpedig kettő rövid és kettő hosszú feladat, amelyek közül mindegyik **más-más korszakra**, legalább kettő a **magyar** történelemre és egy az **egyetemes** történelemre vonatkozik.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén:**

Ha *négy feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladattípus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő vagy három) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van négy olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 16., 17., 20. vagy 14., 16., 17., 20.).

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és nincs *négy* olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni, mely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 16., 19., 22.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség**.

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataratás, a lényeg kiemelése: lényegre törően a feladatban felvetett problémára koncentrál-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- Műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértés**re adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.
3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7-8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.
4-6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2-3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők föltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik. Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és tartalmak pontszámának is meg kell egyeznie. Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (Pl.:) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásnál és következtetéseknel – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.
1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.
0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.
1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.
0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7-8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.
4-6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.
2-3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl.: a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik). A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.
1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.
0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtsse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is és értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2-3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4-5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (**3** és **4**) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni!
8. Számítsa ki a négy esszéfeladatban elért **összesített vizsgapontszámot!** Ha az összesített vizsgapontszám nem egész szám, akkor 0,5-re végződő eredménynél nem kell kerekíteni, 0,5 alatt lefelé, 0,5 fölött pedig felfelé kell kerekíteni! (Pl.: 27,5 pont: nem kell kerekíteni, 27,3 = 27 pont, 27,7 = 28 pont.)

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért – korábban esetleg már kerekített – pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
Vizsgapont	16	

I. Rövid választ igénylő feladatok**1) Az ókori Róma (Összesen 3 pont.)**

- a) triumvirátus, I. triumvirátus (0,5 pont)
- b) Kr.e. I. század vagy i. e. I. század (0,5 pont)
- c) Pompeius (*Csak a helyesen írt név fogadható el.*) (1 pont)
- d) köztársaság vagy respublica (0,5 pont)
- e) meggyilkolták, megölték, leszúrták, merényletet követtek el ellene (*Minden hasonló értelmű, helyes válasz elfogadható.*) (0,5 pont)

2) A reneszánsz kor művészete (Összesen 5 pont.)

- a)
  - 1) Leonardo da Vinci (1 pont)
  - 2) Sandro Botticelli (1 pont)
  - 3) Michelangelo Buonarroti (1 pont)*(Minden helyes, egyértelmű hozzárendelés elfogadható.)*
- b) Firenze (0,5 pont)
- c) Medici (1 pont)
- d) újjászületés (0,5 pont)

3) A Hunyadiak kora (Összesen 4 pont.)

- a) Vitéz János (1 pont)
- b) Kinizsi (Pál) (1 pont)
- c) V. László (1 pont) (*Utószülött László vagy Posztumus László is elfogadható.*)
- d) Helyszín: Nándorfehérvár (*Elfogadható még Zimony is.*) (0,5 pont)
Év: 1456 (0,5 pont)

4) A felvilágosodás kora (Összesen 4 pont.)

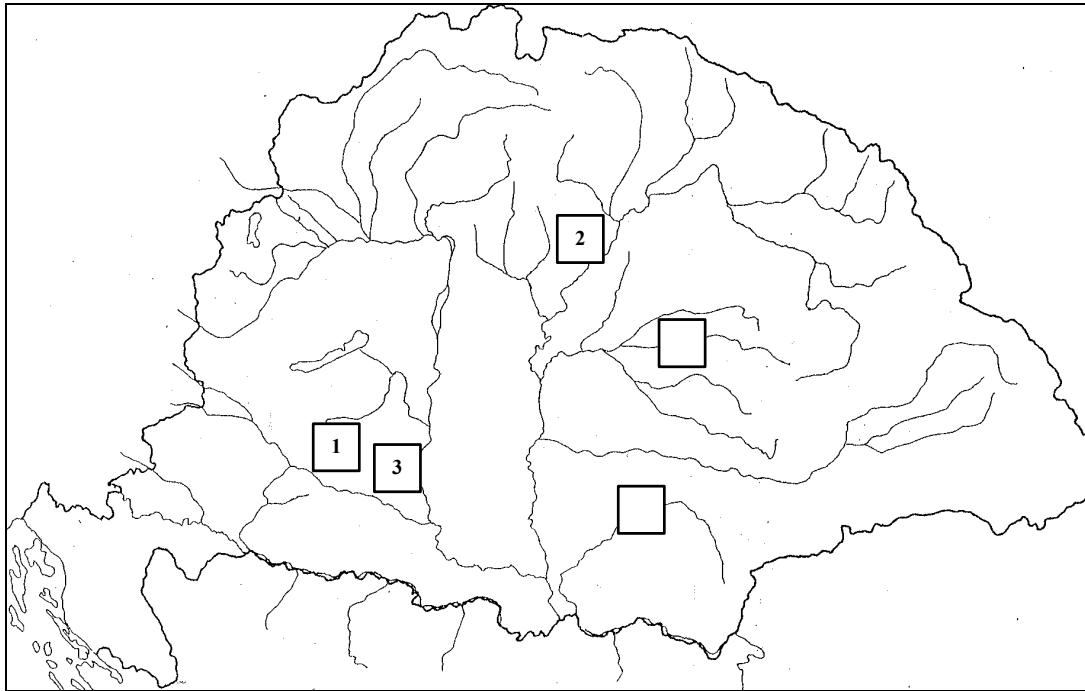
- a) (Elemenként 0,5 pont.)
  - 1) Nagy Frigyes
  - 2) Nagy Katalin
  - 3) Voltaire
  - 4) Diderot*(Minden helyes, egyértelmű hozzárendelés elfogadható.)*
- b) ratio, ráció (*A racionalizmus is elfogadható.*) (1 pont)
- c) felvilágosult abszolútizmus vagy felvilágosodott abszolútizmus (1 pont)

5) Újkori magyar történelem (Összesen 3 pont.)

- a) (Elemenként 0,5 pont.)
  - 1) 1566
  - 2) 1552
  - 3) 1526

b) (Elemenként 0,5 pont.)

6) Az ipari forradalmak kora (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a)	X	
b)		X
c)	X	
d)		X
e)		X
f)		X

7) A dualizmus etnikai, társadalmi viszonyai (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) horvát kiegészítés, horvát-magyar kiegészítés [*Elfogadható még a (horvát) autonómia is.*]
- b) kivándorlás vagy emigráció
- c) asszimiláció
- d) (zsidó) emancipáció
- e) szakszervezet vagy szociáldemokrácia vagy szociáldemokrata párt

8) A második világháború (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a)
  - 1) Település: El-Alamein
  - 2) Település: Sztálingrád
  - 3) Település: Hirosima
  - Év, hónap: 1945. augusztus
  - 4) Helyszín: Normandia [*Elfogadható ennél konkrétabb megnevezés is.*]
  - Év, hónap: 1944. június

(Csak a helyesen írt helynevek fogadhatók el.)

9) A két világháború közötti magyar gazdaság (Összesen 5 pont.)

- a) 1920. június 4. (1 pont)
 b) A világháború veszteséire kirótt pénzügyi kötelezettség, a győzteseknek fizetendő kártérítés (1 pont) *(Minden hasonló értelmű, helyes válasz elfogadható.)*
 c) Az új pénz (pengő) bevezetésével (0,5 pont)
 d) Gömbös Gyula (1 pont)
 e) Nemzeti Munkaterv (0,5 pont)
 f) 1929 (0,5 pont)
 g) Németország (0,5 pont)

10) Magyarország 1945 után (Összesen 3 pont.)

- a) (Elemenként 0,5 pont.)

Nemzetközi esemény	Magyar esemény
1	5
3	2
6	4

(A jó megoldások eltérő sorrendje is lehetséges!)

- b) Évszámok: .....1948..... .....1956..... .....1968.....
 (Elemenként 0,5 pont.)

11) A mai India (Összesen 3 pont.)

- a) hindu és muszlim (Elemenként 0,5 pont.) *(A sorrend nem számít, muszlim helyett elfogadható az iszlám, muzulmán vagy mohamedán is.)*
 b) 1997 (0,5 pont)
 c) Anglia vagy Nagy-Britannia (0,5 pont)
 d) analfabetizmus (1 pont)

12) A mai magyar társadalom (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) igen
 b) ha a vér szerinti család beleegyezik
 c) mindkettővel
 d) semmilyen esetben nem alkalmazható a testi fenytés
 e) igen, korlátozható
 Indoklás: Abban az esetben, ha nem fejlettségének megfelelő műsorról van szó vagy a gyermek védelme érdekében (káros hatásokkal szemben). *(Minden hasonló értelmű, helyes válasz elfogadható.)*

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**13. Buddhizmus***(rövid)*

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a buddhista vallás bemutatására összpontosít. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggésekre utal, bemutatja a buddhizmus születésének történelmi-földrajzi körülményeit, fontosabb tanításait, meghatározó vonásait.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti a buddhista vallás kialakulásának térbeli sajátosságait (az ókori Indiában született, vagy utal arra, hogy elterjedt Ázsia számos pontján), és megemlíti időbeli vonatkozásait (a Kr.e. VI-V. században keletkezett).	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T A vizsgázó használja a következő általános fogalmakat (pl. vallás, hívő), illetve helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. megvilágosodás, lélekvándorlás, önsanyargatás, nirvána, kaszt).	0-4
Források használata	M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból. T Pl.: rögzíti, hogy a buddhizmus születése Sziddhártha (Buddha) tevékenységéhez kapcsolható, és megállapítja, hogy a világi élet vágyairól lemondva az új vallás alapítójává vált. T Pl.: a vizsgázó rögzíti, hogy a szenvedés és annak elkerülése központi kérdése a vallásnak, és rávilágít, hogy az egyes ember célja a helyes élet (középút) és az örök nyugalom (nirvana) elérése.	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó válaszában bemutatja a buddhizmus születésének hátterét, vázolja jellegzetes vonásait. T Pl.: vázolja, hogy a buddhizmusnak nincsenek istenei (bár Buddhát gyakran ábrázolják) és megállapítja, hogy nem kinyilatkoztatásra, hanem megvilágosodásra épül. T Pl.: bemutatja, hogy a vallás népszerűségében szerepet játszottak a korabeli társadalmi kötetmek (kasztrendszer), és rámutat, hogy a buddhizmus a kasztrendszer figyelmen kívül hagyására épült. T Pl.: utal arra, hogy a buddhizmus Ázsia számos pontján elterjedt, és megállapítja, hogy világvallássá vált.	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni. A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		28
Elérhető vizsgapontszám		7

14. Keresztes hadjáratok**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó a keresztes hadjáratok okainak, ösztönző tényezőinek bemutatására összpontosít, ismerteti fontosabb hatásait.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a hadjáratok elindulását meghatározó tényezőket, rávilágít ezek eltérő jellegére.</p> <p>A vizsgázó bemutatja a hadjáratok eltérő céljait, sajátos vonásait, vázolja a különböző következményeket, jellemző hatásokat.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a keresztes hadjáratok Nyugat-Európából indultak, fő irányuk a Szentföld és Bizánc volt, megemlíti, hogy az első hadjáratot 1095-ben hirdette meg a pápa, a hadjáratok közel kétszáz éven keresztül zajlottak.</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Használja az általános fogalmakat (pl. hadjárat, béke, háború, egyház, pápa, üdvösség, kegyelem).</p> <p>T Szakszerűen használja a téma történelmi fogalmait (pl. keresztes lovag, zarándok, iszlám, túlnépesedés, levantei kereskedelem).</p>	0-6
Források használata	<p>M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból.</p> <p>T Pl.: kiemeli, hogy a keresztes hadjáratok indulásában a pápaság játszott meghatározó szerepet, és vázolja, hogy a vallási szempontok később is a hadjáratok eszmei alapját jelentették.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy a hadjáratokban az európai társadalom számos rétege érdekelt volt, és rávilágít, hogy az egyes társadalmi csoportokat (parasztság, nemesség, polgárság) eltérő célok mozgatták</p> <p>T Pl.: vázolja, hogy a hadjáratok nemcsak a kereszténység és az iszlám, de a nyugati és keleti kereszténység közötti hegemonia küzdelmek is voltak, megállapítja, hogy a háborúk a pápaság dominanciáját erősítették a nyugati világ felett.</p> <p>T Pl.: kiemeli, hogy a hadjáratok következtében létrejött keresztes államok sorra elbuktak, de rávilágít arra is, hogy kulturális, gazdasági hatásai hozzájárultak a korabeli Európa átalakulásához.</p>	0-10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó feltárja a keresztes hadjáratok okait, fontosabb mozgatórugóit, és bemutatja a hadjáratok néhány jellemző hatását, főbb következményeit.</p> <p>T Pl.: megemlíti, hogy a pápaság világméretű felfogása, a kor mélyen vallásos jellege alapját jelentette a hadjáratok elindulásának, és rámutat, hogy a hadjáratok hozzájárultak a</p>	0-12

	<p>pápai hatalom tekintélyének, erejének növekedéséhez.</p> <p>T Pl.: rögzíti a lovagrendek meghatározó szerepét a zarándoklatok biztosításában, és megállapítja, hogy a korszak vallási életében meghatározó elem az üdvösséghez vezető zarándoklat (s különösképpen igaz ez a szentföldi zarándoklatra).</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy a korabeli Európa népességnövekedése, a parasztság meggazdagodás iránti vágya és vallásossága egyaránt ösztönözték a hadjáratokban való részvételt, és rávilágít, hogy e tényezők hosszú ideig tudták biztosítani a hadjáratok tömegbázisát.</p> <p>T Pl.: utal arra, hogy a polgárság gazdasági érdekei, kereskedelmi céljai segítették a hadjáratok elindulását, és megállapítja, hogy a hadjáratok hozzájárultak a kereskedelem kiszélesedéséhez, a keleti kapcsolatok, az európai életmód és gondolkodás átalakulásához.</p> <p>T Önálló ismereteivel, megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A vizsgázó fogalmazásában logikusan építi fel a témához kapcsolódó ismereteit.</p> <p>A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni.</p> <p>A fogalmazás szerkezete alkalmas a téma kifejtésére, a tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.</p>	0-8
A feladatban elérhető összpontszám		48
Elérhető vizsgapontszám		16

15. Az USA polgárháborúja*(rövid)*

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó az északi győzelem okainak bemutatására összpontosít, a válasz a források felhasználásával lényegi összefüggésekre utal.</p> <p>A vizsgázó bemutatja észak győzelmének meghatározó körülményeit.</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a polgárháború az Egyesült Államok területén zajlott, és megemlíti időbeli vonatkozásait (1861-1865).</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T A vizsgázó használja a következő általános fogalmakat (pl. egység, háború, rabszolga, kormány, elnök), illetve helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. polgárháború, telepítési törvény, rabszolga-felszabadítás, ipari forradalom, ültetvény).</p>	0-4

Források használata	<p>M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból.</p> <p>T Pl.: vázolja Észak és Dél erőviszonyait, és megállapítja, hogy az északi államok létszámbeli és gazdasági fölénye nyilvánvaló volt.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a polgárháború során felszabadították a rabszolgákat vagy rögzíti, hogy a telepítési törvény kedvező megélhetési lehetőségeket teremtett, és megállapítja, hogy mindezek a tényezők hozzájárultak Észak győzelméhez.</p>	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó válaszában bemutatja az északi győzelem hátterét, vázolja lényegesebb következményeit.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a polgárháború lezárultával az északi modell alapján létrejött a belső egység az Egyesült Államokban, és megállapítja, hogy ez segítette az USA gazdasági erősödését vagy utal a második ipari forradalom szerepére e folyamatban.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy az északiak győzelme után a belső ellentmondások és feszültségek nem szűntek meg, és megállapítja, hogy az egység ellenére tovább éltek a déli államok faji előítéletei.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a polgárháború második szakaszában Észak katonai, technikai fölénybe került, és megállapítja, hogy Észak győzelméhez jelentősen hozzájárultak az új hadvezérek vagy megállapítja, hogy egyes történészek szerint ez volt az első totális háború.</p>	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni.</p> <p>A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.</p>	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		28
Elérhető vizsgapontszám		7

16. A két világháború közötti gazdaság (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó a két világháború közötti világgazdaság bemutatására összpontosít, vázolja a gazdasági változások jellemző vonásait, körülményeit.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a gazdaság átalakulására ható tényezőket, ismerteti a háború utáni konszolidáció fő elemeit.</p> <p>A vizsgázó bemutatja a világgazdasági válság lényegét, utal fontosabb társadalmi-politikai hatásaira, kitérhet a válságkezelés eltérő módozataira.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8

Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy az 1918 és 1939 közötti időszakban a gazdasági változások jellemzően Európát és az Egyesült Államokat érintették, illetve az általuk politikailag-gazdaságilag befolyásolt területeket (pl. gyarmatokat) is <i> vagy </i> megemlíti, hogy a nagy gazdasági válság a New York-i tőzsde összeomlásával indult 1929-ben és 1933-ig tartott.</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Használja az általános fogalmakat (pl. háború, válság, átalakulás, mezőgazdaság, ipar, védővám).</p> <p>T Szakszerűen használja a téma történelmi fogalmait, szakkifejezéseit (pl. infláció, jóvátétel, konszolidáció, tőzsde, túltermelés, húzóágazat, tervgazdálkodás).</p>	0-6
Források használata	<p>M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból.</p> <p>T Pl.: kiemeli, hogy az első világháború súlyos gazdasági károkat okozott, és megállapítja, hogy a Duna-medence gazdasági egysége felbomlott (pl. protekcionista gazdaságpolitika).</p> <p>T Pl.: bemutatja a jóvátétel jelenségét, és rávilágít, hogy ez nehezítette a gazdasági kibontakozást.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy Németország talpra állítása fontos eleme volt a gazdasági együttműködésnek és a konszolidációnak, megállapítja, hogy ebben az Egyesült Államok meghatározó szerepet játszott (pl. Dawes-terv).</p> <p>T Pl.: kiemeli, hogy a világgazdaság a háború után új ágazatokra épült, rávilágít, hogy a 20-as évek gazdasági fejlődésének a világválság vetett véget és bemutatja a válság fontosabb jellegzetességeit (pl. munkanélküliség) <i> vagy </i> utal a gyarmatok válságkezelésben betöltött szerepére.</p>	0-10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó feltárja a világháború utáni gazdasági viszonyokra ható tényezőket, a gazdasági konszolidáció hátterét, és bemutatja a világgazdasági válság főbb okait, következményeit.</p> <p>T Pl.: megemlíti, hogy a háború utáni gazdasági kibontakozást megnehezítették a politikai sérelmek és a nemzeti gyűlölködés, és rámutat, hogy a politikai konszolidáció segítette a gazdasági kapcsolatok helyreállítását, újjáélesztését.</p> <p>T Pl.: érzékelteti, hogy az európai gazdaság helyreállítása az egész világgazdaság számára meghatározó fontosságú volt, és rávilágít arra, hogy az I. világháború utáni gazdasági helyreállításban eltérő modelleket alkalmaztak (pl. Olaszország, Szovjetunió, nyugati demokráciák).</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy a kibontakozó új iparágak és húzóágazatok hozzájárultak a világgazdaság szerkezeti átalakulásához, és utal arra, hogy ez jelentősen hatott az életmód, az életviszonyok változására.</p> <p>T Pl.: utal arra, hogy a gazdasági fejlődés túltermeléshez,</p>	0-12

	<p>spekulációkhoz vezetett, és megállapítja, hogy a gazdasági nehézségek hozzájárultak a társadalmi válság kibontakozásához <i> vagy rögzíti, hogy a válság hatására az egyes államok gazdasági szerepvállalása megerősödött, és megállapítja, hogy melyek voltak a harmincas évek második felének fő világgazdasági tendenciái.</i></p> <p>T Önálló ismereteivel, megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A vizsgázó fogalmazásában logikusan építi fel a témához kapcsolódó ismereteit.</p> <p>A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni.</p> <p>A fogalmazás szerkezete alkalmas a téma kifejtésére, a tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.</p>	0-8
A feladatban elérhető összpontszám		48
Elérhető vizsgapontszám		16

17. A kalandozások (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó a magyar kalandozások bemutatására összpontosít, a válasz a források felhasználásával lényegi összefüggésekre utal.</p> <p>A vizsgázó bemutatja a kalandozások főbb jellegzetességeit, meghatározó körülményeit, vázolja a sikerek és kudarcok okait.</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti a kalandozások jellemző irányait (Nyugat-Európa, Itália, Bizánc), a kalandozásokhoz kapcsolható fontosabb évszámokat, helyszíneket (933-Merseburg, 955-Augsburg), megemlíti, hogy a kalandozások Géza fejedelemségéig tartottak.</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen használja az általános, és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T A vizsgázó használja a következő általános fogalmakat (pl. béke, háború, fejedelem, szövetség), illetve helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. kalandozás, harcmódor, rablóhadjárat, könnyűlovas, nehézlovas).</p>	0-4
Források használata	<p>M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból.</p> <p>T Pl.: vázolja a kalandozó magyarok harcmódorát és megállapítja, hogy sokáig nem volt ellenszere a magyarok támadásainak.</p> <p>T Pl.: a vizsgázó rögzíti a nyugat-európai lovagi harcmódor sajátosságait, jellegzetességeit, és megállapítja, hogy a két</p>	0-6

	szembenálló haderő harcmodora és taktikája jelentősen különbözött.	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó válaszában bemutatja a kalandozások jellemző okait, hátterét, vázolja lényegesebb következményeit.</p> <p>T Pl.: vázolja, hogy a kalandozások sikereiben szerepet játszott a magyarok harcmodora, taktikája, és megállapítja, hogy ennek kiismerése jelentősen csökkentette a magyar győzelmek esélyeit.</p> <p>T Pl.: bemutatja a nyugat-európai harcmodor és hadszervezet megváltozását, igazolja a megváltozott hadszervezet hatékonyságát, és megállapítja, hogy a magyarok elleni katonai és politikai összefogás súlyos magyar katonai kudarcokhoz vezetett.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy a kalandozások a nomád társadalom válságából is következhetnek, és rámutat, hogy a vereségek elősegítették az államalapítást, a nyugati típusú életvitel és szokások átvételét</p>	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni.</p> <p>A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.</p>	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		28
Elérhető vizsgapontszám		7

18. A Habsburg-magyar viszony a Rákóczi-szabadságharc idején *(hosszú)*

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó a Habsburg-ház és Magyarország viszonyának alakulására összpontosít, válaszában elemzi a viszony változásainak okait.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a két fél kapcsolatváltozásának körülményeit, megvilágítja az események hátterét.</p> <p>A vizsgázó feltárja az osztrák és magyar politika mozgatórugóit, rávilágít a korszak meghatározó eseményeire.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy Magyarország része volt a Habsburg Birodalomnak, vagy megemlíti a két fél kapcsolatát meghatározó események helyszíneit (pl. Ónod, Trencsén, Szatmár), és azt, hogy a szabadságharc 1703 és 1711 között zajlott.</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Használja az általános fogalmakat (pl. birodalom, szabadságharc, béke, országgyűlés, rendi sérelmek).</p> <p>T Szakszerűen használja a téma történelmi fogalmait (pl. kuruc, trónfosztás, szabad királyválasztás, ellenállási jog).</p>	0-6

<p>Források használata</p>	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból.</p> <p>T Pl.: kiemeli a kiáltványban szereplő magyar rendi sérelmeket, és vázolja, hogy azok meghatározó szerepet játszottak a szabadságharc kibontakozásában.</p> <p>T Pl.: bemutatja a kuruc seregek katonai helyzetét és minőségét, és megállapítja, hogy a császári seregek mind kiképzésben, mind létszámban fölényben voltak.</p> <p>T Pl.: rávilágít arra, hogy a Habsburg-magyar viszony a trónfosztás idején jutott mélypontra, s megállapítja, hogy ennek ellenére a szatmári béke méltányos volt, vagy nem járt a magyarokra nézve súlyos következményekkel.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy Rákóczi a szabadságharc sikerét a nemzetközi katonai helyzettől remélte, és megállapítja, hogy ez a hochstadti csatavesztéssel irreálissá vált.</p>	<p>0-10</p>
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó feltárja a Habsburg-ház és Magyarország viszonyában bekövetkezett változások okait, bemutatja a változások politikai, katonai, gazdasági hátterét.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy a viszony romlásában, illetve a szabadságharc kibontakozásában meghatározó szerepet játszott I. Lipót politikája, és rávilágít arra, hogy a béke kompromisszumos jellegét, illetve a viszony javulását segítette Lipót utódainak rugalmas természete, vagy a Habsburgok külpolitikai helyzete.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy a szabadságharc kibontakozásának kedvezett a nemzetközi helyzet (pl. spanyol örökösödési háború, északi háború), és megállapítja, hogy a kényszerű békekötéshez több tényező járult hozzá (pl. az európai pénzügyi, katonai és diplomáciai támogatás hiánya, a francia seregek kudarcai).</p> <p>T Pl.: felismeri, hogy a kuruc hadsereg viszonyai (létszám, fegyverzet és kiképzés hiánya) nem tették lehetővé a nyílt ütközetek megnyerését, és megállapítja, hogy a katonai vereségek hozzájárultak a kuruc hadsereg széteséséhez.</p> <p>T Pl.: érzékelteti, hogy a szabadságharc folyamán változott Rákóczi nézőpontja is, és megállapítja, hogy Rákóczi 1704-ben még hajlott a békekötésre, de a szabadságharcot lezáró kompromisszumot már nem tudta elfogadni.</p> <p>T Önálló ismereteivel, megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	<p>0-12</p>
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</p>	<p>A vizsgázó fogalmazásában logikusan építi fel a témához kapcsolódó ismereteit.</p> <p>A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni.</p> <p>A fogalmazás szerkezete alkalmas a téma kifejtésére, a tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.</p>	<p>0-8</p>
<p>A feladatban elérhető összpontszám</p>		<p>48</p>
<p>Elérhető vizsgapontszám</p>		<p>16</p>

19. A magyar nyelv ügye a reformkorban**(rövid)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a magyar nyelv szerepének változására összpontosít, a válasz a források felhasználásával lényegi összefüggésekre utal. A vizsgázó bemutatja a magyar nyelv szerepének növekedését előidéző okokat, tényezőket, rávilágít lényegesebb következményeire.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a reformkorban Magyarország a Habsburg Birodalom része volt, és megemlíti, hogy a reformkor a XIX. század első felét, az 1825/30 és 1848 közötti időszakot jelenti.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T A vizsgázó használja a következő általános fogalmakat (pl. törvény, anyanyelv, országgyűlés), illetve helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. reformkor, nyelvújítás, nacionalizmus, államnyelv).	0-4
Források használata	M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból. T Pl.: vázolja, hogy korábban a magyar nyelv a latin és a német mellett háttérbe szorult, és megállapítja, hogy a reformkorban (a nyelvújításnak köszönhetően is) egyre meghatározóbb szerephez jutott. T Pl.: a vizsgázó rögzíti a magyar nyelv ügyének legfontosabb törvényi állomásait, és megállapítja, hogy a magyar nyelv ügye a politikai életben meghatározó kérdéssé vált.	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó válaszában bemutatja a magyar nyelv előretörésének okait, hátterét, vázolja lényegesebb következményeit. T Pl.: vázolja, hogy a magyar nyelv ügye szorosan összekapcsolódott a polgári-nemzeti átalakulás gondolatával, és megállapítja, hogy a magyarnak, mint államnyelvnek a bevezetése a reformkor jelentős politikai sikerét jelentette. T Pl.: érzékelteti, hogy a magyar nyelv előretörése, sikerei mögött a XIX. századi nacionalizmus eszmeisége is meghúzódik, és megállapítja, hogy ez a magyarországi nemzetiségekre is hatást gyakorolt. T Pl.: bemutatja, hogy a magyar nyelv elfogadtatásának sikerei hozzájárultak a hazai kultúra átalakulásához, és megállapítja, hogy ez a nemzeti kultúra és a művészeti élet kibontakozását is elősegítette (pl. MTA, színházi élet, lapkiadás).	0-8

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni. A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		28
Elérhető vizsgapontszám		7

20. Nagyvárosi élet a dualizmus korában*(hosszú)*

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a nagyvárosi életmód sajátosságainak bemutatására összpontosít, vázolja az átalakulás gazdasági, politikai körülményeit. A válasz lényegre törően mutatja be a városi életmódra ható tényezőket, ismerteti a jelentősebb gazdasági beruházásokat, s az általuk okozott változásokat. A vizsgázó utal a nemzetközi gazdasági háttér átalakulására, bemutatja a városfejlődés fontosabb társadalmi hatásait. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Magyarország a dualizmus idején, 1867 és 1918 között az Osztrák-Magyar Monarchia része volt, vagy megemlíti, hogy Budapest Pest, Buda és Óbuda egyesülésével jött létre 1873-ban.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Használja az általános fogalmakat (pl. reform, átalakulás, középítkezés, világváros, főváros, közművek). T Szakszerűen használja a téma történelmi fogalmait, szakkifejezéseit (pl. infrastruktúra, ipari forradalom, urbanizáció, millennium, földalatti, tömegközlekedés, tömegkultúra).	0-6
Források használata	M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból. T Pl.: kiemeli, hogy a városi közösségi életnek új színterei jöttek létre, s megállapítja, hogy ezek jelentősen formálták a hazai kultúrát, a társadalmi átalakulást. T Pl.: bemutatja a nagyvárosi modernizáció főbb elemeit (közlekedés, csatornázás, villany, hírközlés, szórakozás), és rávilágít, hogy a főváros kulturális, politikai szerepe meghatározóvá vált. T Pl.: felismeri, hogy a városi életmód átalakulása hatott a hétköznapi nyelvre, és megállapítja, hogy ez számos ellenérzést is kiváltott. T Pl.: rögzíti, hogy az urbanizáció folyamata különböző módon hatott a nagyváros bizonyos részeire, és megállapítja, hogy ez a társadalom egyes csoportjainak életmódját is	0-10

	különböző mértékben befolyásolta <i>vagy</i> rávilágít a női szerepek látványos átalakulására.	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó feltárja a nagyvárosi életmód kialakulásának hátterét, és bemutatja az életmódváltás jellemző hatásait.</p> <p>T Pl.: megemlíti, hogy a kiegyezés elősegítette a főváros fejlődését, és rámutat, hogy Budapest Közép-Európa egyik meghatározó városa lett.</p> <p>T Pl.: érzékelteti, hogy a nagyvárosi életmód kialakulása mögött tudatos várospolitikai döntések is álltak (színházak építése, kávéházak nyitása, mozik), és megemlíti, hogy a beruházások a főváros arculatát átalakították.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy a kibontakozó ipari forradalom elősegítette a fővárosi közlekedés átalakítását, és utal arra, hogy a politikailag és gazdaságilag is nyitott légkör jelentős hatást gyakorolt a viselkedési normák megváltozására.</p> <p>T Pl.: utal arra, hogy Budapest világvárossá válása hatással volt a társadalmi átalakulásra is, és megállapítja, hogy az életmódbeli eltérések összefüggtek a társadalom különböző csoportjainak helyzetével, lehetőségeivel.</p> <p>T Önálló ismereteivel, megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	0-12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A vizsgázó fogalmazásában logikusan építi fel a témához kapcsolódó ismereteit.</p> <p>A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni.</p> <p>A fogalmazás szerkezete alkalmas a téma kifejtésére, a tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.</p>	0-8
A feladatban elérhető összpontszám		48
Elérhető vizsgapontszám		16

21. Bethlen István*(rövid)*

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó Bethlen István eszméinek bemutatására összpontosít, vázolja politikai gondolkodásának jellegzetességeit.</p> <p>A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggésekre utal, bemutatja a Bethlen gondolkodására, politikájára ható tényezőket.</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy Bethlen István politikai pályája a Trianon utáni Magyarországon teljesedett ki, és megemlíti, hogy 1921 és 1931 között Magyarország miniszterelnöke volt.</p>	0-4

Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T A vizsgázó használja a következő általános fogalmakat (pl. béke, háború, diplomácia, ideológia, miniszterelnök), illetve helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. konszolidáció, antiszemitizmus, nemzeti szocializmus, revízió, konzervativizmus).</p>	0-4
Források használata	<p>M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból.</p> <p>T Pl.: vázolja, hogy Bethlen István konzervatív, mérsékelt jobboldali nézeteket valló politikus volt, és megállapítja, hogy korlátozott demokratizmusa ellenére távol állt tőle a politikai szélsőségek elfogadása.</p> <p>T Pl.: a vizsgázó rögzíti, hogy Bethlen célja a politikai konszolidáció volt, és megállapítja, hogy a területi revízió külpolitikájának fontos elemét jelentette..</p>	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó válaszában bemutatja Bethlen István politikai gondolkodásának hátterét, vázolja a politikájára ható lényegesebb tényezőket.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy konzervatív, mérsékelt habitusa (pl. grófi származása, szélsőségektől való elhatárolódása) tette lehetővé, hogy politikai szerepet vállaljon a Horthy-korszakban, és rámutat, hogy mind politikai felfogása, mind pedig az egyes politikai eseményekre (pl. királypuccsok) adott reakciói jelentősen elősegítették Magyarország első világháború utáni konszolidációját.</p> <p>T Pl.: vázolja, hogy a trianoni döntések meghatározták revíziós elképzeléseit, és megállapítja, hogy külpolitikája részben ennek lett alárendelve.</p> <p>T Pl.: érzékelteti, hogy Bethlen politikai szerepe a harmincas évektől csökkent, és megállapítja, hogy ennek egyik oka az volt, hogy Bethlen nem helyeselte Magyarország radikális jobbrtolódását.</p>	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni.</p> <p>A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.</p>	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		28
Elérhető vizsgapontszám		7

22. A Kádár-korszak gazdaságpolitikája**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó a Kádár-korszak gazdasági jellegzetességeinek bemutatására összpontosít, megvilágítja a gazdasági intézkedések belpolitikai, nemzetközi háttérét.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a „kemény” és „puha” diktatúra időszakának gazdasági vonásait, rávilágít a két időszak hasonlóságaira és különbözőségeire.</p> <p>A vizsgázó bemutatja a gazdaságpolitikai döntések okait és mozgatórugóit, vázolja a gazdasági döntések fontosabb következményeit.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy Magyarország a Szovjetunó érdekszférájába tartozott és megemlíti, hogy a Kádár-korszak az 1956-1989 közötti időszakot jelentette.</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen használja az általános és a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Használja az általános fogalmakat (pl. pártállam, diktatúra, hitel, életszínvonal, reform).</p> <p>T Szakszerűen használja a téma történelmi fogalmait, szakkifejezéseit (pl. konszolidáció, szövetkezet, TSZ, tervgazdálkodás, új gazdasági mechanizmus, eladósodás).</p>	0-6
Források használata	<p>M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le azokból.</p> <p>T Pl.: kiemeli, hogy Kádár tanult a forradalom előtti hibás gazdaságpolitikából, és vázolja, hogy a szövetkezetek létrehozásában enyhébb módszereket alkalmazott.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy a tervgazdálkodás 1956 után is fennmaradt (a tervutasítás csak 1968-ig), és rávilágít, hogy a gazdasági növekedésnek a tervgazdálkodás nem jelenthette szilárd alapját.</p> <p>T Pl.: ismerteti, hogy a gazdasági reform a hatvanas évek közepére szükségessé vált, és megállapítja, hogy a reform kibontakozásának politikai akadályai voltak.</p> <p>T Pl.: kiemeli, hogy a '70-as, '80-es években nőtt a lakosság életszínvonala, és rávilágít, hogy Magyarország a '80-as évekre jelentős hitelek felvételére kényszerült és eladósodott.</p>	0-10

<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó feltárja a Kádár-korszak gazdasági jellegzetességeit, bemutatja a gazdaságpolitikai intézkedések hazai és nemzetközi háttérét, jellemző következményeit.</p> <p>T Pl.: megemlíti, hogy a szovjet típusú tervgazdaság és szövetkezetesítés fenntartása Kádár János rendszerének alapját jelentették, és rámutat, hogy a kifinomultabb módszerek segítették a hatalmi konszolidációt.</p> <p>T Pl.: érzékelteti, hogy az 1968-as gazdasági reformot nemcsak gazdasági, de politikai szempontok is szükségessé tették (legitimitás fenntartása), és megemlíti, hogy a reformok elindításában szerepet játszott a nagyhatalmi enyhülés időszaka.</p> <p>T Pl.: megemlíti, hogy az életszínvonal emelkedésében, a politikai stabilitás megteremtésében nagy szerepet játszott a „második gazdaság” (háztáji, melléküzemág, gmk) rendszere, és utal arra, hogy ez ugyanakkor a lakosság túlhajszoltságához vezetett.</p> <p>T Pl.: utal arra, hogy Magyarország eladósodásában jelentős szerepet játszott a hibás és pazarló gazdaságpolitika, a tervgazdálkodási rendszer anomáliái, a reformok leállítása, és megállapítja, hogy a világgazdasági folyamatok (kőolajár-robbanás) is hozzájárultak a Kádár-rendszer gazdaságpolitikai válságához.</p> <p>T Önálló ismereteivel, megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	<p>0-12</p>
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</p>	<p>A vizsgázó fogalmazásában logikusan építi fel a témához kapcsolódó ismereteit.</p> <p>A vizsgázó egész mondatokban, világosan fejt ki gondolatait, igyekszik szabatosan fogalmazni.</p> <p>A fogalmazás szerkezete alkalmas a téma kifejtésére, a tanuló megállapításai árnyalt elemzőkézségről tanúskodnak.</p> <p>A szöveg nem tartalmaz súlyos helyesírási és nyelvhelyességi hibát.</p>	<p>0-8</p>
<p>A feladatban elérhető összpontszám</p>		<p>48</p>
<p>Elérhető vizsgapontszám</p>		<p>16</p>